

Kliimaministri 2. oktoobri 2023. a käskkirja nr 1-2/23/393 “Perioodi 2021–2027 Rail Baltic Estonia Osaiühingu infrastruktuuri arendamise investeeringute kava kinnitamine“ muutmise eelnõu seletuskiri

Käskkirja kehtestatakse perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakendamise seaduse (edaspidi *ÜSS2021_2027*) § 10 lõike 2 alusel, kooskõlas majandus- ja taristuministri 17. augusti 2022. a määrusega nr 64 „Transpordi infrastruktuuri arendamiseks toetuse andmise tingimused perioodil 2021–2027“ (edaspidi *TAT määrus*).

Investeeringute kava muutmisel võetakse arvesse Rail Baltic Estonia Osaiühingu (registrikood 12734109) (edaspidi *RBE*) 19. jaanuaril 2026. a kirjaga nr RBEE-RBE-COM-K-00008 esitatud investeeringute kava muutmise taotlust ja uue projekti lisamiseks raudteeprojekti investeeringu kirjeldust.

Käskkirja eelnõu ja seletuskirja koostas Kliimaministeeriumi liikuvuse arengu ja investeeringute osakonna ekspert Ursula Sarnet (e-post: ursula.sarnet@kliimaministeerium.ee, telefon: 715 3404).

1. Sissejuhatus

Käskkirjaga kinnitatakse perioodi 2021–2027 RBE infrastruktuuri arendamise investeeringute kava (edaspidi *investeeringute kava*) muudatus Ühtekuuluvusfondi (edaspidi *ÜF*) toetusega mahus **97 930 000 eurot**, millele lisandub riiklik kaasfinantseering summas 10 005 294 eurot (riigi toetus moodustab seega 100% ehk 107 935 294 eurot). Investeeringute kavas esitatakse Vabariigi Valitsuse 12. mai 2022. a määruse nr 55 „Perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakenduskavade vahendite andmise ja kasutamise üldised tingimused“ (edaspidi *ühendmäärus*) § 42 lõikes 4 toodud andmed.

Investeeringute kava alusel toetatakse alljärgnevat raudteeinfrastruktuuri projekti:

Nr.	Projekti/ investeeringuobjekti nimetus	ÜF toetus	ÜF toetuse %	Riiklik kaasfinantseering	Abikõlblik kogumaksumus
Meede: 21.3.3.1 (Sõjaväelise liikuvuse investeeringud)					
1.	Rail Baltica Ülemiste reisiterminali, Pärnu reisiterminali ja kohalike peatuste ehitamine	55 280 000	85%	9 755 294	65 035 294
2.	Ühisdepoo I etapi ehitustööd	42 650 000	99,417%	250 000	42 900 000
	Kokku	97 930 000	90,73%	10 005 294	107 935 294

Senine projekt „Rail Baltica Ülemiste reisiterminali, Pärnu reisiterminali ja kohalike peatuste ehitamine“, mida rakendati meetmes nr 21.3.1.1 kantakse üle ReArmi meetmesse nr 21.3.3.1 (Sõjaväelise liikuvuse investeeringud) ja projekti nimi muudetakse: „**Rail Baltica Ülemiste reisiterminali, Pärnu reisiterminali ja kohalike peatuste ehitamine**“. Projekti abikõlblik kogumaksumus on 65 035 294 eurot, millest **ÜF toetus moodustab 55 280 000 eurot** (toetuse määr 85%). Projekti rakendatakse **II pa 2023–II pa 2029**. Projektiga rajatakse 13 uut raudteepeatuskohta.

Investeeringute kavasse lisatakse ReArmi meetmesse nr 21.3.3.1 projekt „**Ühisdepoo I etapi ehitustööd**“ abikõlbliku kogumaksumusega 42 900 000 eurot ja **ÜF toetusega 42 650 000 eurot** (toetuse määr 99,417%). Projekti rakendatakse **I pa 2026–II pa 2029**. Projekti üldine eesmärk on ühendada Eesti Euroopa raudteevõrgustikuga. Projekt on osa arendatavast Rail Balticu Ühisdepoost, mis hõlmab 1435 mm ja 1520 mm rööpmelaiusega veeremidepoosid koos vajaliku taristuga. Taotletava projekti raames teostatakse **Ühisdepoo 1520 mm osa** I etapi ehitustööd. Veeremi hooldus on vajalik kogu reisiliikluse toimimiseks (nii 1520 mm, kui ka 1435 mm).

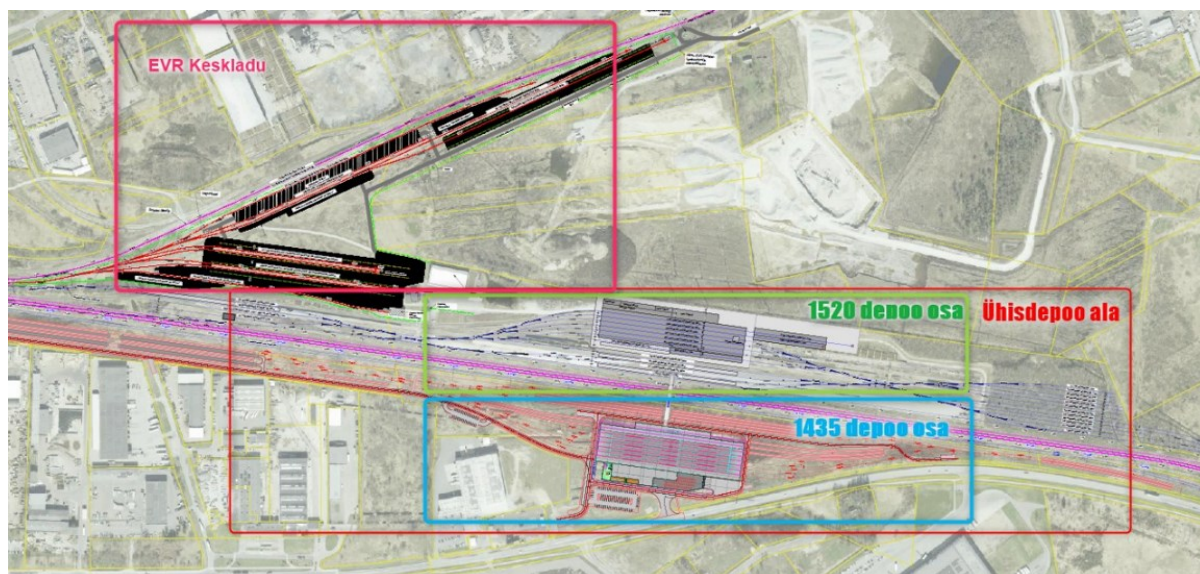
Tööde I etapp hõlmab järgnevaid tegevusi:

1. EVR Kesklaos asendustaristu rajamine, sh. olemasoleva taristu lammutamine (tegevus on vajalik sellepärast, et tänasel päeval asub depoohoone alal EVR keskladu, mis on vaja enne uue depoohoone rajamist lammutada ja uude asukohta rajada).
2. Depoo raudteerajatiste, sh liiklusjuhtimise ja kontaktvõrgu ehitustööd (vähendatud mahus).
3. Depoohoone vundamendi rajamine.

Ühisdepoo rajamise etapiviisilisus, mille tulemusena valmib kasutusvalmis depoo (erinevad rahastusallikad):

- 1435 mm raudtee muldkeha ehitustööd (04.2024–06.2027)
- 1435 mm depoohoone ja tehnovõrkude ehitustööd, sh raudtee muldkeha 2. etapi ehitustööd (04.2026–12.2028)
- EVR Kesklaos ((asendustaristu) ehitustööd 06.2026–11.2027 (osaliselt taotletava projekti **SF** rahastus))
- 1520 mm raudtee muldkeha ja -pealisehituse, sh kontaktvõrk ja liiklusjuhtimine 1. etapi ehitustööd (04.2027–10.2028 (osaliselt taotletava projekti **SF** rahastus))
- 1435 mm raudtee pealisehituse ehitustööd (10.2027–12.2028 vähendatud mahus (rajatakse ainult regionaalliini teenindamiseks vajalik taristu))
- 1520 mm depoohoone ehitustööd (07.2027–12.2028 (osaliselt taotletava projekti **SF** rahastus))
- 1435 mm raudtee pealisehituse 2. etapi ehitustööd (2029+)
- 1520 mm raudtee muldkeha ja pealisehituse 2. etapi ehitustööd (2029+).

Projektiala joonis:

Eelnimetatud projektid on kooskõlas TAT määruse § 9 kohaste projekti kvalifitseerimistingimuste ning rakenduskavaseirekomisjonis kinnitatud üldiste vastavus- ja valikukriteeriumidega (vt seletuskirja lisa 1 „Projektide kvalifitseerimis-, vastavus- ja valikukriteeriumidele vastavuse kontroll-leht“).

Investeeringute kava koostatakse ning toetust antakse kooskõlas *ÜSS2021_2027* § 1 lõike 1 punktis 1 nimetatud „Ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskavaga perioodiks 2021–2027“ (edaspidi *rakenduskava*) poliitikaeesmärgi „Ühendatum Eesti“ eesmärgi iii „kerkse kaitsetaristu arendamine, seades esikohale kahesuguse kasutuse, sealhulgas sõjaväelise liikuvuse edendamiseks liidus, ning tsiviilvalmisoleku suurendamine“ (edaspidi tekstis ka *ReArm*) meetme nr 21.3.3.1 (Sõjaväelise liikuvuse investeeringud).

Investeeringute kavas nimetatud investeeringuprojektid aitavad muuhulgas saavutada Eesti 2035¹ sihi „Eestis on kõigi vajadusi arvestav, turvaline ja kvaliteetne elukeskkond“ ning selle tegevuskava teemakimbus „Ruum ja liikuvus“ kirjeldatud transpordiga seotud eesmärgi ja mõõdikuid „**vähendada transpordi kasvuhoonegaaside heitkoguseid ning kasvatada ühissõiduki, jalgrattaga või jala töö käivate inimeste osakaalu**“ ning arvestavad Euroopa Parlamendi ja Nõukogu määruse (EL) 2021/1060, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfond+, Ühtekuuluvusfondi, Õiglase Ülemineku Fondi ja Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondi kohta ning nende ja Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi, Sisejulgeolekufondi ning piirihalduse ja viisapoliitika rahastu suhtes kohaldatavad finantsreeglid (ET L 231/159, 30.06.2021, lk 159–706), artiklis 9 toodud horisontaalseid põhimõtteid. Projektid on kooskõlas rakenduskava eeltingimuste täitmiseks kehtestatud alusstrateegiatega („ühendatum ja rohelisem Eesti/ Euroopa“) ning aitab kaasa erieesmärgi "kerkse kaitsetaristu arendamine, seades esikohale kahesuguse kasutuse, sealhulgas sõjaväelise liikuvuse edendamiseks liidus, ning tsiviilvalmisoleku suurendamine" täitmisele.

Transpordi ja liikuvuse arengukava aastateks 2021–2035² (edaspidi *TLAK*) kohane transpordi tulemusvaldkonna eesmärk on vähendada transpordi CO₂-heidet 1700 kilotonnini. Rahastavate raudteeprojektide laiem eesmärk, mis tuleneb samuti TLAKist, on raudteel kiiruste tõstmine, et vähendada aegruumilisi vahemaid, ja parandada raudteeohutust, et kasvatada raudteetaristu kasutust. Ühtlasi suunata nii reisi- kui ka kaubaliiklust maanteelt raudteele ning suurendada raudtee tihedama kasutamisele selle positiivset mõju keskkonnale.

Projektid on kooskõlas „ei kahjusta oluliselt“ ja kliimakindluse põhimõtetega (Kliimamuutustega kohanemise aruanne: *Design guidelines Adaptation to Climate Change*, 19.02.2019, koostaja Hendrikson&Ko). Ning kliimakindluse tõendamiseks taotleja projekti „Ühisdepoo I etapi ehitustööd“ investeeringute kirjelduse lisanud sõltumatu verifitseerija EQA sertifikaadid (vt inv.kirjelduse Lisad 3 ja 4) ja alusdokument (vt inv.kirjelduse Lisa 5).

Lisaks on RB Ülemiste terminali ehituse osas läbi viidud rakendus- ja taastekavas konkreetne objektipõhine hindamine, milles järeldati, et see vastab „ei kahjusta oluliselt“ põhimõttele.

Raudteekasutuse jätkuvaks kasvuks, raudteetranspordi potentsiaali realiseerimiseks, inimeste ja kaupade suunamiseks maanteelt raudteele ning ühendamiseks raudteed teiste liikumisviiside ja liikuvusteenustega samaaegselt tõstes raudtee kiiruseid, tuleb 2029. aastaks ehitada **13 uut Rail Balticu kohalikku raudteepeatust ja/või -terminali (RCO53)** (moodustades 100%

¹ www.eesti2035.ee

² Leitav: <https://kliimaministeerium.ee/liikuvus/transpordi-tulevik>

rakenduskava väljundnäitaja „uued või ajakohastatud raudteejaamad ja peatused“ sihttasemest), mida toetab ka veeremidepoo rajamine Soodevahesse. Kokku toetatakse **kahe (2 tk) sõjaväelise liikuvuse nõuetele kohandatud taristu projekti elluviimist (RCO129)**, s.o ca 33,34% rakenduskava näitaja 2029. a lõpptasemest.

2. Käskkirja sisu

Käskkirjaga kinnitatakse investeeringute kava nimekiri muudetud kujul, milles on esitatud Ühendmääruse § 42 lõikes 4 toodud andmed.

3. Käskkirja vastavus Euroopa Liidu ja siseriiklikule õigusele

Käesoleva käskkirja aluseks on ÜSS2021_2027 ja selle alusel antud õigusaktid, mis omakorda on kooskõlas vastavate ELi õigusaktidega.

Käesolev käskkiri on muuhulgas kooskõlas järgmiste (EL) määrustega:

- Euroopa Parlamendi ja Nõukogu määrus (EL) 2021/1060, 24. juuni 2021, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfond+, Ühtekuuluvusfondi, Õiglase Ülemineku Fondi ja Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondi kohta ning nende ja Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi, Sisejulgeolekufondi ning piirihalduse ja viisapoliitika rahastu suhtes kohaldatavad finantsreeglid (ühissätete määrus);
- Euroopa Parlamendi ja Nõukogu määrus (EL) 2021/1058, 24. juuni 2021, mis käsitleb Euroopa Regionaalarengu Fondi ja Ühtekuuluvusfondi.

Euroopa Liidu määrused on Eestile otsekohalduvad, mistõttu nii ühendmääruses, TAT määruses, kui ka käesolevas käskkirjas nimetatud ülesannete täitjal tuleb juhendada neist, arvestades TAT määruses ja ÜSS2021_2027 alusel antavatest Vabariigi Valitsuse määrustes sätestatust.

4. Käskkirja mõju

Käskkiri on vajalik rakenduskava elluviimisel, reguleerides toetuse kasutamise poolt Edela raudteede tegevustes ühenduste prioriteedis. Läbi rakenduskava tulemuste saavutamise aitab käskkiri kaasa eelkõige Eesti keskkonnaseisundi, majandusarengu ja regionaalarengu edendamisele. Käskkirja muudatus puudutab ka **riigi julgeolekut ja välissuhtlust**: ReArm taristu arendamise peamine eesmärk on parandada riigi kaitsevõimet, tagades NATO liitlasvägede ja varustuse kiire ning tõrgeteta liikumise kriisiolukordades, mis tugevdab oluliselt Eesti julgeolekut. Kahene liikuvus tihendab koostööd liitlastega ning süvendab Eesti integratsiooni NATO ja Euroopa Liidu kaitsestruktuuridesse, saates liitlastele selge sõnumi kollektiivkaitse pühendumusest.

Rakenduskava eesmärkide täitmist rahastatakse käesoleva käskkirjaga meetme 21.3.3.1 (Sõjaväelise liikuvuse investeeringud) eelarvest investeeringute kavade rahastamisskeemiga ja kooskõlas Vabariigi Valitsuse 27. jaanuari 2022. a korraldusega nr 18 „Avaliku raudteefrastruktuuri arendamist suunav tegevuskava 2022–2028“³ ÜFist kahesele raudteetaristule kokku ca 97,93 miljoni euro ulatuses, millele lisandub riiklik kaasfinantseering ca 10 miljonit eurot.

Kulud, mida toetusest ei kaeta, tuleb RBE-l endal katta.

³ <https://www.riigiteataja.ee/akt/329012022003?leiaKehtiv>

5. Kooskõlastamine

Käskkirja eelnõu on kooskõlastatud ametkondlikult e-kirja teel Rail Baltic Estonia OÜ, Rakendusüksuse, Korraldusasutuse (Riigi Tugiteenuste Keskus, RTK) ning Rahandusministeeriumiga. Investeeringute kava käskkiri ja seletuskiri on viidud kooskõlla ametkondlikul kooskõlastusringil esitatud märkustega.

SK Lisa: Projektide kvalifitseerimis-, vastavus- ja valikukriteeriumidele vastavuse kontroll-leht (Excelis)